

Utlåtande 2004:186 RVII (Dnr 327-4012/2003)

Generösare regler för servicehusboende

Motion av Ewa Samuelsson (kd) (2003:36)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande Motion (2003:36) av Ewa Samuelsson (kd) om generösare regler för servicehusboende avslås.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Ewa Samuelsson (kd) föreslår i en motion (2003:36), *bilaga 2*, att en generösare biståndsbedömning skall göras för äldre personer över 85 år. Det är endast äldre med stort omsorgsbehov som har möjlighet att bo på servicehus, skriver motionären, och menar att den sociala samvaron och tryggheten som det boendet innebär borde vara lättare att få för dem som är över 85 år.

Remisser

Ärendet är för synpunkter remitterat till stadsledningskontoret, stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen, kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning och kommunstyrelsens handikappråd. Yttrande har också inkommit från kommunstyrelsens pensionärskommitté. ~~Stadsledningskontoret~~ anser att det finns andra sätt att bryta en isolering än att flytta till servicehus. Det måste alltid ske en individuell biståndsbedömning, att ha uppnått en viss ålder betyder inte automatiskt rätt att bo i servicehus.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att det stora omvårdnadsbehovet som motionären påstår är nödvändigt för att få en plats på servicehus inte är en riktig verklighetsbeskrivning. Det krävs framför allt mer resurser för att kunna ge trygghet. Vidare anser nämnden liksom stadsledningskontoret att en individuell biståndsbedömning alltid måste ske och att det snarare behöver satsas mer på aktiviteter för de äldre.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att personer som inte har något omvårdnadsbehov oavsett ålder ska ges förutsättningar att bo kvar i sin invanda miljö. Vidare anser nämnden att seniorboende med handikapptillgängliga lägenheter kommer att utgöra en resurs för stadens äldre och att pensionärsorganisationernas träffpunkter är ovärderligt för de äldre.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser inte att det finns något skäl till att nyttja en mer generös bedömning än den som finns enligt gällande lagar och riktlinjer. Det är inget skäl att ha olika bedömning för personer över och under 85 ~~Kommunstyrelsens~~ *äldreomsorgsberedning* godkänner stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och anser att seniorbostäderna kommer att avhjälpa problemet med isolering. Äldreomsorgsberedningen anser att fritidsaktiviteter är av stor betydelse, men skriver också att bistånd numera beviljas till hjälp till utevistelse vilket tidigare inte varit möjligt, som ett ytterligare komplement till befintlig verksamhet.

Kommunstyrelsens handikappråd tillstyrker motionen.

Kommunstyrelsens pensionärsråd uttalar: PRO, SPF, s, v och mp anser att det är viktigt med individuell biståndsbedömning, välkomnar utbyggnad av kontaktnät men tycker att stödet till frivilligorganisationerna är otillräckligt. Fp och kd är kritiska till flera stadsdelsnämnders beslut om ”restriktivare biståndsbedömning” och anser att motionen bör bifallas. M tillstyrker stadsledningskontorets förslag till beslut.

Mina synpunkter

Begreppet social isolering kan ha flera dimensioner. Det kan betyda både att en otillgänglig bostad skapar isolering genom att göra det omöjligt för pensionären att ta sig till aktiviteter som annars skulle vara möjliga, men det kan också innebära en isolering beroende på att socialt nätverk och aktiviteter saknas.

Om hindret är bostadens otillgänglighet kommer de nya seniorbostäderna med hyresrätt att vara ett utmärkt alternativ och därtill ett alternativ som kan tillhandahållas utan biståndsbeslut. I de flesta seniorbostäder kommer det att finnas gemensamhetslokaler för föreningsaktiviteter och andra sociala aktiviteter. För personer som bor i trevåningshus utan hiss och som har

teter. För personer som bor i trevåningshus utan hiss och som har problem att ta sig ut är seniorboende ett utmärkt alternativ. Servicehus kommer att finnas kvar som ett alternativ som tillhandahåller både tillgänglig bostad, tillgång till vård, service och aktiviteter i huset.

Motionären menar att biståndsbedömningen har blivit mer restriktiv gentemot dem som söker servicehuslägenhet. Under 2002 fick 24% av de sökande avslag på sin ansökan till servicehus och 2003 22%. Under de senaste åren har biståndsbedömningen inte varit mer restriktiv än tidigare. Motionären menar servicehusen är näst intill sjukhem, vilket är en kraftig överdrift. De personer som flyttar in på servicehusen idag har ett större vårdbehov än de som flyttade in för 10 år sedan, men 24% av de boende i servicehusen hade den 31 augusti 2004 inte några hemtjänstinsatser alls.

Äldre personer kan p.g.a. närståendes och bekantas dödsfall eller av andra skäl förlora sitt nätverk vilket gör att de blir isolerade. Då handlar det om att ersätta avsaknad av nätverk med sociala dagverksamheter och fritidsaktiviteter av olika former. Satsningar på stöd till anhöriga, träfflokaler och stöd till föreningslivet är då ett bättre alternativ. Som ett ytterligare komplement kommer Stockholms stad att starta försöksverksamhet i två stadsdelar med enklare biståndsbedömning beträffande servicetjänster. Dessutom kan bistånd numera beviljas till hjälp till utevistelse, vilket tidigare inte var möjligt. Därutöver är biståndsbedömning som görs helt individuell. Jag anser inte att enbart ålder är ett motiv för att bo i servicehus. Var femte (22%) av de äldre som är över 85 år har inga sjukdomar alls och 46,7% bor i ordinärt boende utan någon hjälp från hemtjänsten. Yngre personer som har råkat ut för en stroke eller tidig demens kan ha ett större behov av servicehus. Självklart ska de äldres välbefinnande alltid vara av hög prioritet och staden har valt att genomföra omstruktureringen av servicehusen för att skapa en ny boendeform för äldre över 65 år. Motionen hänvisar till seniorboenden som ett alternativ. Det alternativet har redan blivit verklighet och borde tillfredsställa motionärens önskemål.

Min uppfattning är att de riktlinjer för att bevilja servicehusboende som finns idag är bra. En översyn kommer att göras under hösten 2004, i huvudsak för att arbeta in en del lagändringar. Riktlinjerna följs och jag tycker inte att det finns någon anledning att förändra dem. Kommunens resurser kommer aldrig att vara obegränsade och därför måste de största behoven alltid tillgodoses i första hand. Motionären berör inte alls de ekonomiska konsekvenserna av sitt förslag. Att i ökad utsträckning bevilja särskilt boende i servicehus för relativt friska personer skulle minska resurserna för äldreboende och gruppboende med heldygnsomsorg för gamla med stora vårdbehov.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. ge kommunstyrelsen i uppdrag att undersöka möjligheterna för en generösare biståndsbedömning avseende servicehusboende för "äldre-äldre"
3. därutöver anföra.

De av våra äldre som är någorlunda pigga och kan klara sig med viss hjälp söker inte till servicehus. Men det finns i gruppen "äldre-äldre" som är födda i början av förra seklet en del personer som känner sig socialt isolerade och är oroliga för ensamheten i det egna boendet. Det kan handla om boendet i sig. Men det kan också handla om infrastruktur i boendemiljön som kraftigt försvårar samt av ålder framkallade mindre allvarliga sjukdomar och besvär som leder till en oro och isolation. Väl medvetna om att det inte alltid är åldern i sig som ger ett större behov av servicehusboende visar dock erfarenheten att personer över 80 år och äldre snabbare blir sämre när något akut inträffar.

Oro, ensamhet och småkrämpor anses av biståndsbedömarna i bland inte vara tillräckliga skäl för att bevilja servicehusboende. Svaret blir att de äldre kan få bistånd i hemmet, vilket delvis är riktigt. Men ensamheten i sig kan leda till ett större vårdbehov. Det visar sig också att det i staden görs olika bedömningar när det gäller graden av isolering för att en person ska bedömas vara i behov av servicehusboende. Vi kan aldrig acceptera olika bedömningar i olika delar av staden. Likabehandlingsprincipen måste gälla.

Kvarboendepincipen, att den som vill bo kvar i eget hem skall få göra det så långt det är möjligt, är viktig och positiv, men får inte bli ett tvång. De "äldre-äldre" som ansöker om servicehusboende borde beviljas det om det kan ge dem trygghet och ett värdigare liv. På sikt kan seniorboenden med hyres- och bostadsrätt bli bra alternativ. Staden bör bli bättre på att ta fram mark för denna typ av bostäder. Under en övergångsperiod bör en generösare biståndsbedömning kunna göras åtminstone för dem som är över 85 år.

Biståndsbedömningen bör även fortsättningsvis vara grunden för stadens äldreomsorg, både när det gäller hemtjänst och särskilda boenden. Biståndsbedömarna har en nyckelroll för att säkerställa att resurserna fördelas rättvist och till dem som bäst behöver hjälp och stöd. Biståndsbedömning och skriftliga beslut är också en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Finns inga biståndsbeslut på vad en person har rätt till, finns heller ingen möjlighet att överklaga.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2003:36) av Ewa Samuelsson (kd) om generösare regler för servicehusboende avslås.

Stockholm den 24 november 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Mikael Söderlund* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Ewa Samuelsson (kd) föreslår i en motion, bilaga 2, att en generösare biståndsbedömning skall göras för äldre personer över 85 år. Det är endast äldre med stort omsorgsbehov som har möjlighet att bo på servicehus, skriver motionären, och menar att den sociala samvaron och tryggheten som det boendet innebär borde vara lättare att få för de som är över 85 år.

REMISSER

Ärendet är för synpunkter remitterat till stadsledningskontoret, stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen, kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning och kommunstyrelsens handikappråd. Yttrande har också inkommit från kommunstyrelsens pensionärsråd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 2 februari 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att en individuell biståndsbedömning alltid måste ligga till grund för beslut om särskilt boende. Att ha uppnått en viss ålder innebär inte i sig att man har rätt till bistånd. Staden måste i sina biståndsbeslut ta hänsyn till varje äldre människas samlade livssituation och verka för att en enhetlig bedömning görs vid beslut om boende och vård. Det finns andra alternativ att bryta isolering än att flytta till ett servicehus. Att stödja förutsättningar för uppkomsten och bevarandet av starka sociala nätverk samt att söka förebygga social isolering är viktiga inslag i äldreomsorgen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde 25 mars 2004 att överlämna tjänsteutlåtandet som sitt svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av *Birgitta Borg* (kd) och *Mats G Nilsson m.fl.* (m), bilaga 1.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 12 mars 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

De som flyttar in på servicehus idag är i större behov av vård och omsorg än tidigare. Att jämföra servicehusen med sjukhem stämmer dock enligt förvaltningen inte med verkligheten på Kungsholmens två servicehus. På Fridhemmets servicehus har endast 16% av de som har hjälpinsatser insatser i nivå med heldygnsomsorg. På Pilträdet är

motsvarande siffra 28%. 13% respektive 15% av de boende har inga insatser alls.

Stadens mål är att man trots ganska omfattande funktionshinder eller sjukdom ska kunna bo kvar i sin vanliga bostad. Det händer dock att gamla ändå vill flytta till servicehus. För äldre personer är det dock inte alltid så lätt att flytta och anpassa sig till ett nytt boende. Många blir också besvikna över att boendet inte motsvarar de förväntningar man kanske hade på servicehuset. Förvaltningens uppfattning är att många har en för stor tilltro till den trygghet och samvaro som våra servicehus kan erbjuda. Det är trots allt - även på ett servicehus - upp till individens eget initiativ att skapa kontakter och aktivera sig.

Om flytt till servicehus ska innebära större trygghet måste resurserna öka. Idag erhåller servicehusen en mindre summa i ersättning för de personer som inte har någon hjälp. Denna ersättning ska täcka kostnader för hälso- och sjukvårdspersonal, paramedicinare, vaktmästare, reception m m som ska komma alla boende till del. Resurserna räcker endast för en mindre grundbemanning. För att skapa den trygghet som motionären efterlyser i sin motion skulle denna ersättning behöva öka. I övrigt tilldelas resurser enligt samma system som finns för hemtjänsten, d v s ersättning utifrån biståndsbedömda insatser.

Förvaltningens anser vidare att de resurser som finns tillgängliga i form av platser i särskilt boende måste utnyttjas på bästa sätt för att komma de mest behövande tillgodo. En individuell biståndsbedömning måste alltid ligga till grund för beslut om särskilt boende och enbart ålder kan inte vara avgörande. Behoven är inte alltid relaterade till ålder utan till de funktionshinder och sjukdomar som den enskilde har. Inom Kungsholmen kan förvaltningen se ett ökat behov plats i äldreboende hos många yngre personer som drabbats av icke åldersrelaterade sjukdomar såsom t ex stroke, tidigt debuterad demenssjukdom samt cancer. För de som drabbats av stroke är en anpassad och tillgänglig bostad en förutsättning för att kunna leva ett så meningsfullt och självständigt liv som möjligt. Bostad i servicehus kan för dessa personer vara ett lämpligt boende då det inte har den sjukhemskaraktär och höga medelålder som många av våra andra äldreboenden har.

Många gamla är ensamma och isolerade, men enligt förvaltningens uppfattning bör det i första hand motverkas genom ökad satsning på aktiviteter för gamla, träfflokaler, dagverksamhet, stöd till anhöriga, stöd till föreningslivet m m. Förvaltningen har slagit in på den vägen genom t ex satsningen på Baltzar anhörig- och frivilligcenter, genom ökat samarbete med pensionärsföreningarna när det gäller frivilliginsatser, genom dagverksamheter som t ex Titania och Lidnersgården.

Förvaltningens uppfattning är att de riktlinjer för att bevilja servicehusboende som finns idag är bra. Vi följer dessa och tycker inte att det finns någon anledning att förändra dem. Att vid beslut om bostad i servicehus utgå från ålder anser förvaltningen vara olämpligt. Kommunens resurser kommer aldrig att vara obegränsade och därför måste enligt förvaltningen de största behoven alltid tillgodoses i första hand. Motionären berör inte alls de ekonomiska konsekvenserna av sitt förslag. Att i ökad utsträckning bevilja särskilt boende i servicehus för relativt friska personer skulle minska resurserna för äldreboende och gruppboende med heldygnsomsorg för gamla med stora vårdbehov.

stora vårdbehov.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde den 1 april 2004 att överlämna tjänsteutlåtandet som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamoten *Ewa Samuelsson* (kd), vice ordföranden *Billy Östh m.fl.* (m) och ledamoten *Göran Qvennerstedt m.fl.* (fp), bilaga 1.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 6 februari 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Det som har skett de senaste åren, att äldre personer i högre utsträckning väljer att bo kvar i det egna boendet om möjlighet till detta ges. De nya generationerna äldre kommer sannolikt inte att vilja bo segregerat som ett traditionellt äldreboende utgör, utan kommer i mycket hög grad att uttrycka sin vilja om hur vården och omsorgen ska bedrivas. En väl utbyggd öppen hemtjänst i ordinärt boende med integrerad hemsjukvård kommer att efterfrågas i större omfattning framöver för att tillgodose äldres behov av hjälpinsatser för personer som vill bo kvar i det egna boendet. Även seniorboende med handikapptillgängliga lägenheter kommer att utgöra en resurs för stadens äldre. I SOU 1999:33 står att läsa att boende anpassat för äldre i framtiden måste lösas inom ramen för den ordinarie bostadsmarknaden.

I de riktlinjer för beslut om boende på servicehus, som kommunfullmäktige antog i december 2000, står följande:

Normalt ska insatser i det egna hemmet ha prövats innan servicehusboende beviljas. Beslut om service gäller för

- ? Dem som har ett omvårdnadsbehov som inte kan tillgodoses i den nuvarande bostaden
- ? Dem som på grund av den nuvarande bostadens otillgänglighet hotas av social isolering med påföljande sjukdomstillstånd
- ? Dem som av medicinska skäl har behov av närhet till personal och larm

En stor andel av de som idag bor på stadens servicehus uppfyllde inte vid inflyttningstillfället dessa krav. Äldre som söker servicehusboende och inte uppfyller kraven får avslag. För att servicehusen ska ha en ekonomisk bärighet krävs att de boende genererar intäkter som möjliggör att tillhandahålla personal, såväl hemtjänstpersonal och hemsjukvårdspersonal dygnet runt och kringfunktioner som är nödvändiga för att klara servicehusets drift.

Förvaltningen anser att boende i servicehus ska beviljas till personer med ett dagligt omsorgsbehov. Dessa personer ska inte kunna klara av ett eget boende men behöva ett boende med tillgång till personal dygnet runt, men inte vid inflyttning vara i behov av äldreboende.

Förvaltningen anser att personer som inte har något omvårdnadsbehov oavsett ålder ska ges förutsättningar att bo kvar i sin invanda miljö. Om personer blir i behov av vård- och omsorgsinsatser ska en väl utbyggd hemtjänst kunna svara för omvårdnaden även om behoven är omfattande. Som komplement till hemtjänsten finns dagverksamheter, som kan bryta isolering och växel- och avlastningsvård i form av korttidsboende.

Eftersom en del av stadens servicehus kommer att avvecklas och en del omstruktureras till seniorboenden med hyresrätt inom den närmaste framtiden kommer fler äldre utan omvårdnadsbehov att få tillgång till dessa bostäder. Stadens seniorboenden kommer att vara en resurs till personer över 65 år, med behov av ökad fysisk boendetillgänglighet. Seniorboende ger möjligheter för äldre att på egen hand inom den reguljära bostadsmarkanden erhålla handikapptillgängliga lägenheter utan biståndsbedömning. För äldre medför seniorboende att kunna fortsätta att leva ett gott liv med ökat oberoende och självständighet.

Pensionärsorganisationernas frivilligverksamheter som bedrivs i träfflokaler är också en ovärderlig resurs för de äldre.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde den 29 januari 2004 att godkänna förvaltningens förslag till yttrande.

Reservation anfördes av *Jan Jönsson* (fp) och *Mikael Nordstedt* (kd) samt *m*, bilaga 1.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 9 december 2003 är i huvudsak av följande lyselse.

Förvaltningen ser inget skäl till att nyttja en mer generös bedömning än den som finns enligt gällande lagar och riktlinjer. Det finns heller inget skäl att ha olika bedömningar beroende på ålder dvs om personen är under eller över 85 år.

Behoven är inte relaterade till ålder utan varierar utifrån varje persons individuella förhållanden. Valet av insatser sker därför mot bakgrund av individens totala situation och biståndsbeslutet innehåller en individuell plan som upprättas tillsammans med den enskilde och dennes närstående.

För vissa pensionärer är ansökan till servicehus endast en boendefråga. Man bor i en villa man ej orkar med, en för stor lägenhet eller en lägenhet med bristande standard som sätter fysiska gränser. Man ser då servicehusboende som det enda alternativet, eftersom man vill undvika att flytta två gånger, man har passerat åldersgränsen eller saknar de ekonomiska förutsättningar som krävs för att flytta till dagens seniorboenden med bostadsrätt.

Personer med de beskrivna problemen förmodas få ett mer adekvat alternativ till boende i och med beslutet om att omstrukturera vissa utvalda servicehus till seniorboenden med hyresrätt.

Beslutet innebär sannolikt att resurser frigörs till de äldre vars enda alternativ är att flytta och där skillnaden i boende utgör möjligheten till ett självständigt och aktivt liv i gemenskap med andra.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning beslöt den 9 mars 2004 föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak godkänna stadsledningskontorets tjänsteutlåtande
2. i övrigt anföra följande

Begreppet social isolering kan ha flera dimensioner. Det kan betyda både att en otillgänglig bostad skapar isolering genom att göra det omöjligt för pensionären att ta sig till aktiviteter som annars skulle vara möjliga, men det kan också innebära en isolering beroende på att socialt nätverk och aktiviteter saknas. Behoven är olika och lösningarna är också olika.

Om hindret är bostadens otillgänglighet kommer de nya seniorbostäderna med hyresrätt vara ett utmärkt alternativ och därtill ett alternativ som kan tillhandahållas utan biståndsbeslut.

Om hindret är avsaknad av nätverk och aktiviteter är sociala dagverksamheter och fritidsaktiviteter av olika former av stor betydelse.

Servicehus kommer att finnas kvar som ett alternativ som tillhandahåller både tillgänglig bostad och tillgång till service och aktiviteter i huset.

Som ett ytterligare komplement kommer försöksverksamhet att prövas i två stadsdelar med enklare biståndsbedömning beträffande servicetjänster. Dessutom kan bistånd numera beviljas till hjälp till utevistelse vilket tidigare inte varit möjligt.

Reservation anfördes av *Margareta Björk* (m), *Ann-Katrin Åslund* (fp) och *Ewa Samuelsson* (kd), bilaga 1.

Kommunstyrelsens handikappråd beslöt den 31 mars 2004 att ställa sig bakom motionen.

Kommunstyrelsens pensionärsråd lämnade den 26 februari 2004 följande uttalande.

Representanterna för PRO, SPF, s, v och mp uttalar följande:

KPR stöder principen att en individuell biståndsbedömning alltid måste ligga till grund för stadens beslut hjälpinsatser.

Vi ställer oss också bakom slutsatsen att det finns skilda möjligheter att motverka isolering. I detta sammanhang välkomnar vi att staden uppmärksammar behoven av att stödja uppbyggnaden av nätverk och kontaktverksamhet. Samtidigt finner vi anledning att framhålla att stadens stöd till sådan frivillig verksamhet är otillräcklig. Dessvärre kan allt färre samlingslokaler disponeras och även de ekonomiska bidragen för att möjliggöra telefonkedjor, rekrytera kontaktpersoner och distribuera deras stödinsatser har minskat under senare år.

Likaså är förekomsten av hemtjänstens kontaktmän och möjligheter till social dagverksamhet numera så starkt beskurna att de är närmast obefintliga.

Vi vill upprepa vår kritik mot flera stadsdelsnämnders beslut om ”restriktivare biståndsprövning”. Svepande formuleringar av detta slag anser vi strider mot såväl gällande lagstiftning som stadens betonande av den individuella biståndsbedömningen.

KPR har tillstyrkt principen med omvandling av servicehus eller delar av servicehus till seniorbostäder. Detta får dock inte leda till en ”överomvandling” utan servicehusboende måste även i framtiden kunna erbjudas äldre – utan en restriktivare biståndsbedömning.

Representanterna för fp och kd uttalar följande:

Vi vill upprepa vår kritik mot flera stadsdelsnämnders beslut om ”restriktivare biståndsprövning”. Svepande formuleringar av detta slag anser vi strider mot såväl gällande lagstiftning som stadens betonande av den individuella biståndsbedömningen.

KPR har tillstyrkt principen med omvandling av servicehus eller delar av servicehus till seniorbostäder. Detta får dock inte leda till en ”överomvandling” utan servicehusboende måste även i framtiden kunna erbjudas äldre – utan en restriktivare biståndsbedömning.

Motionen bör bifallas.

Representanten för m tillstyrker stadsledningskontorets förslag till beslut.

RESERVATIONER M M

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Birgitta Borg (kd) och Mats G Nilsson m.fl. (m) är enligt följande lydelse.

Reglerna för ansökan om servicehusboende har skärpts med åren. Vård/hjälpinsatser i hemmet prioriteras, detta beroende på större kostnader för servicehusboendet. På Kungsholmen har vi än så länge balans mellan de båda boendeformerna. Satsning på aktiviteter för äldre är bra, men inte alltid ett alternativ till boende på servicehus.

- ? I de beslut om servicehusboende som gäller bör psykiska skäl, som oro, stress och ångslan räknas in bland medicinska skäl.
- ? Att bo i hus utan hiss och inte kunna gå ut är naturligtvis ett skäl nog att få annan bostad.
- ? Den sökandes fysiska och psykiska status skall naturligtvis prioriteras framför fysisk ålder.

De 13 – 15 % av de boende på våra servicehus som ej har hjälpinsatser flyttade troligen in i ett skede med andra biståndsregler. Det troliga är också, att vissa är hjälpta av kunskapen om, att hjälp finns att få i huset och 30 steg utan trappor för att träffa andra. -Ångslan, stress och oro är i hög grad sjukdomsalstrande.

Viktigt att minnas de missar i befolkningen åldersstatistik vi sett under senare år. Nu med ett faktiskt antal minskande äldre/äldre ser vi en tendens i samhället att servicehus läggs ner eller används till annat. Med tanke på 30-och 40-talisternas intåg i de äldres led bör detta ske med försiktighet och eftertanke.

Nu finns bra tillgång av både personal och platser på våra servicehus. Det är ett bra tillfälle för en annan syn på serviceboende.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservationen av ledamoten Ewa Samuelsson (kd), vice ordföranden Billy Östh m.fl. (m) och ledamoten Göran Qvennerstedt m.fl. (fp) är av följande lydelse.

Vi yrkar att äldreomsorgsberedningen beslutar:

1. att bifalla motionen
2. att ge kommunstyrelsen i uppdrag att undersöka möjligheterna för en generösare biståndsbedömning avseende servicehusboende för "äldre-äldre",
3. samt att därutöver anföra:

De av våra äldre som är någorlunda pigga och kan klara sig med viss hjälp söker inte till servicehus. Men det finns i gruppen "äldre-äldre" som är födda i början av förra seklet en del personer som känner sig socialt isolerade och är oroliga för ensamheten i det egna boendet. Det kan handla om boendet i sig. Men det kan också vara att de bor i trevåningshus utan hiss, vilket försvårar och ibland gör det omöjligt att ta sig ut på egen hand. Det kan också handla om sådant som i andras ögon kan betraktas som småkrämpor, men som för den äldre i sin ensamhet leder till ett liv i ständig oro.

Oro, ensamhet och småkrämpor anses av biståndsbedömarna ofta inte vara tillräckliga skäl för att bevilja servicehusboende. Svaret blir att de äldre kan få bistånd i hemmet, vilket delvis är riktigt. Men ensamheten i sig kan leda till ett större vårdbehov, och därmed högre kostnader för samhället. Det visar sig också att det i staden görs olika bedömningar när det gäller graden av isolering för att en person ska bedömas vara i behov av servicehusboende.

Kvarboendepincipen, att den som vill bo kvar i eget hem skall få göra det så långt det är möjligt, är positiv, men får inte bli ett tvång. De "äldre-äldre" som ansöker om servicehusboende borde beviljas det om det kan ge dem trygghet och ett värdigare liv.

På sikt kan seniorboenden med hyres- och bostadsrätt bli bra alternativ. Men under en övergångsperiod bör en generösare biståndsbedömning kunna göras åtminstone för dem som är över 85 år.

Biståndsbedömningen bör även fortsättningsvis vara grunden för stadens äldreomsorg, både när det gäller hemtjänst och särskilda boenden. Biståndsbedömarna har en nyckelroll för att säkerställa att resurserna fördelas rättvist och till dem som bäst behöver hjälp och stöd. Biståndsbedömning och skriftliga beslut är också en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Finns inga biståndsbeslut på vad en person har rätt till, finns heller ingen möjlighet att överklaga.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservationen av Jan Jönsson (fp), Mikael Nordstedt (kd) samt m är av följande lydelse.

Förslag till beslut

Att som svar på motionen anföra följande:

I motionen beskrivs den ursprungstanke som fanns med servicehusen och den tycker vi är bra. Där kunde man med andra äldre få en gemenskap och känna sig trygga.

De av våra äldre som är någorlunda pigga och kan klara sig med viss hjälp söker inte till servicehus. Men det finns i gruppen "äldre-äldre" som är födda i början av förra seklet en del personer som känner sig socialt isolerade och är oroliga för ensamheten i det egna boendet.

Det kan handla om boendet i sig. Men det kan också vara att de bor i trevåningshus utan hiss, vilket försvårar och ibland gör det omöjligt att ta sig ut på egen hand. Det kan också handla om sådant som i andras ögon kan betraktas som småkrämpor, men som för den äldre i sin ensamhet leder till ett liv i ständig oro.

Kvarboendeprincipen, att den som vill bo kvar i eget hem skall få göra det så långt det är möjligt är positiv men får inte bli ett tvång.

Att biståndsbedömarna anser att oro och ensamhet inte är skäl nog för att bevilja servicehusboende enligt gällande lagar och riktlinjer är nog riktigt med det är ju dock människor vi pratar om.

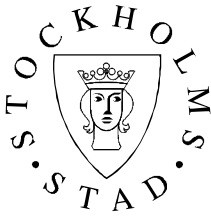
Det visar sig också att det i staden gör olika bedömningar när det gäller graden av isolering för att en person ska bedömas vara i behov av servicehusboende. Vi vet att ensamheten i sig kan leda till ett större vårdbehov, och därmed högre kostnader för samhället.

De ”äldre-äldre” som ansöker om servicehusboende borde beviljas det om det kan ge dem trygghet och ett värdigare liv.

På sikt kan seniorboenden med hyres- och bostadsrätt bli bra alternativ. Men under en övergångsperiod bör en generösare biståndsbedömning kunna göras åtminstone för dem som är över 85 år.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning

Reservationen av Margareta Björk (m), Ann-Katrin Åslund (fp) och Ewa Samuelsson (kd) är av samma lydelse som Skarpnäcks reservation.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2003:36

2003:36   Motion av Ewa Samuelsson (kd) om generösare regler för servicehusboende

Servicehusen byggdes en gång med tanken att relativt friska pensionärer, som så önskade, skulle erbjudas boende tillsammans med andra äldre omkring sig. Där skulle finnas gemenskapsutrymmen, tillgång till restaurang och i viss mån hjälp av olika personalgrupper. I dag är situationen en helt annan. De flesta servicehus är nästintill sjukhem och de som biståndsbedöms att få ett sådant boende skall ha ett stort omvårdnadsbehov. Undantaget är de äldre som fått en lägenhet i ett servicehus utifrån den ursprungliga tanken och nu bor kvar även om de inte har ett vårdbehov.

Kvarboendepincipen, att den som vill bo kvar i eget hem skall få göra det så långt det är möjligt, är positiv. Att trots ökande krämpor kunna få bo kvar i sin hemvanda miljö, för den som så önskar, betyder trygghet för den enskilde. Men det finns ett stort men! Bland våra äldre känner sig en del socialt isolerade och är oroliga för ensamheten i det egna boendet. Det kan handla om boendet i sig. Många äldre i våra förorter bor i trevåningshus utan hiss, vilket försvårar och ibland omöjliggör för den enskilde att ta sig ut på egen hand. Det kan också handla om sådant som i andras ögon kan betraktas som "småkrämpor" men som för den äldre i sin ensamhet leder till ett liv i ständig oro. De ansöker då om plats på servicehus. De flesta får av biståndsbedömarna till svar att deras vårdbehov kan tillgodoses i hemmet, vilket till viss del är riktigt. Om ärendet överklagas till Länsrätten så får den äldre personen oftast också där avslag på sin ansökan.

Detta känns ovärdigt vårt samhälle. De av våra äldre som är någorlunda pigga och kan klara sig med viss hjälp söker inte till servicehus men de som gör det av ovan nämnda skäl borde kunna få ett servicehusboende om det ger

dem trygghet och ett värdigare liv. Det finns undersökningar som visar att ensamhet i sig kan leda till ett större vårdbehov.

Det finns idag tomma platser på flera servicehus som skulle kunna erbjudas dessa äldre. Det är nu som de behöver platserna.

Om vi sedan utifrån nya beslut kommer att bygga seniorboenden både med hyres- och bostadsrätt så kan det framöver bli ett alternativ men för dessa av våra äldre som ansöker idag borde en generösare biståndsbedömning åtminstone kunna göras för dem som är över 85 år.

Med anledning av ovanstående yrkar jag

att kommunfullmäktige beslutar om en generösare biståndsbedömning för servicehusboende.

Stockholm den 1 december 2003

Ewa Samuelsson